

В.Г. ВОРОПАЄВА (кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук)

Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету, Кіровоград

E-mail: kafedra09@i.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

В статті дається аналіз структурної трансформації ціннісних орієнтацій молоді у кризовому соціумі, виокремлюються два аспекти цінностей – транзитивність і транспарентність цінностей, визначаються основні напрямки розвитку ціннісних орієнтацій української молоді та сучасного українського суспільства; охарактеризовано психологічний стан українського суспільства як найбільш депресивний (у світових межах).

***Ключові слова:** цінності, ціннісні орієнтації, кризовий соціум, кризова особистість, транзитивність цінностей, транспарентність цінностей, молодіжний андеграунд, вандалізм, трансформація цінностей*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність дослідження заключається в тому, що, по-перше, глобальні структурні соціально-політичні зсуви, що відбулися за двадцять років існування Української держави, істотно змінили всі сторони життя молодих людей; по-друге, нагальна потреба у теоретико-практичній експлікації механізмів трансформації ціннісної свідомості молоді, яка змінюється у нас на очах; по-третє, необхідність дослідження структурних взаємовпливів двох трансформацій у в українському суспільстві в цілому і в молодіжному середовищі, зокрема. У цьому зв'язку особливої актуальності набуває побудова дослідницьких прогнозів відносно майбутнього української молоді. Слід враховувати і те, що за два десятиліття істотно змінилися вимоги суспільного життя, українського і світового, що висуваються перед кожною молодою людиною. У цих умовах важливо дати відповіді на цілий ряд нагальних питань теоретичного і практичного характеру. Тому структурна трансформація цінностей молодих людей в умовах радикальних українських реформ являється не тільки соціальним процесом, стільки соціальною і гуманітарною проблемою. З однієї сторони, за минулі десятиліття відбулася латентна ерозія норм і зразків поведінки молоді, яка деформувала існуючий механізм передачі традиційних цінностей між поколіннями. З іншої, - змінилася смислова інтерпретація таких базових понять, як «свобода», «справедливість», «праця», «життєвий успіх», «добробут». В той же час велике значення набуває формування цілісності особистості, що, на думку В.П.Беха, представляє собою єдиний цілісний організм [1, 144].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спирається автор

Кожна з наук соціально-гуманітарного циклу – соціальна філософія, соціологія, культурологія, політологія, антропологія, - досліджує свій аспект аксіології. Так, в античності в дане поняття «цінність» вкладалося те, що рухає людиною, визначає її дію. Для Сократа - це устремління до досягнення адекватного смислу речей; Платон визначив цінність як устремління до блага благо може бути досягнутим через залучення до вічної ідеї, яка виражає вічне буття. Так, згідно Епікуру, рушієм розвитку людини являється правильно зрозуміле устремління до особистого щастя. У Середньовіччі істотно розширюється сфера морально-релігійного у розумінні цінності. Істотно змінилося уявлення про цінності в епоху Відродження, коли на перший план висунулася ідея особистості – творця. Але тільки у Новий час (XVII-XVIII) у розуміння цінності у різних конфігураціях включаються такі установки, як громадянська свобода, розум людини, велич науки, вічний мир між народами (Б.Спіноза, Г.Лейбніц, Ф.Хатчесон, Д.Берклі, Вольтер, Ш.Монтескє, Ж.Ж.Руссо, Д.Дідро, І.Кант). Так, гідно з І.Кантом, волевиявлення людини в її істинно моральному виявленні не повинна бути детермінована зовнішніми обставинами життя, практико, причинними відносинами. В XIX ст. Баденська школа неокантіанства (В.Віндельбанд, Г.Ріккерт) розглядали всю філософію як «критичну філософію як «критична наука про загальнообов'язкові цінності). Цінності у такому вимірі набували смисл абсолютних оцінок, критерій яких лежить за межами людської діяльності. Особливе місце в аксіології XIX століття займають Ф.Достоевський, В.Соловйов, Л.Толстой.

Значний вплив на формування власне філософської проблематики молодіжних цінностей здійснили мислителі на межі XIX-XX ст. – Р.Лотце, Ф.Бретано, А.Мейнонг, М.Шелер, Н.Гартман; істотний вклад в розробку ціннісних орієнтацій внесли З.Фрейд, Л.Фойер, Л.Шелефф, які розробили методи соціальної психології і психоаналізу; К.Мангейм проаналізував проблему молодіжної культури у рамках концепції соціалізації; М.Мід розробив соціокультурну динаміку зв'язку між поколіннями; Л.Розенмайер, Ф.Малер, М.Карват, В.Маліновський представили інтеграціоністський підхід, у рамках якого молодь уявлялася не тільки як особовий об'єкт, але й замкнений у собі предмет вивчення. Т.Парсонс ще в 50-х р. минулого століття визначив поняття «культури молодих». У сучасній науковій літературі наявний дефіцит рефлексії структурної трансформації ціннісних орієнтацій молоді у кризовому соціумі, методологічних прийомів і технік його дослідження, структурації інституціонального впливу на подолання кризових ситуацій молоді, можливих варіантів її вирішення. У сучасній теорії та історії соціально-філософської науки існує пізнавальна проблема, яка пов'язана з дефіцитом теоретичного та практичного дослідження проблем людини у кризовому соціумі, в центрі якого людина, її невитребуваність, необхідність формування концепції антикризового буття в умовах глобалізації, трансформації соціальної реальності та соціальних змін.

Актуальність дослідження зумовлена як недостатньою теоретичною розробленістю визначеної теми, так і зростанням її практично-світоглядного значення у ситуації трансформації суспільства і визначення векторів теоретичної рефлексії змін у сучасному розвитку суспільства. Як відмічає І.Бондаревич у монографії «Духовна цілісність особистості: дійсність і перспектива», «усі зміни виявляються в діяльності людини, а зміни в характері діяльності людини обумовлюють якісні зміни в складових її структури: генотип є підвалиною, на якій відбувається становлення людини, психіка – його механізмом, фенотип – його новоутворенням» 2, С.27

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація.

На наш погляд, ще недостатньо розробленою є проблема процесуального характеру ціннісних орієнтацій молоді, недостатньо вивчені кризові детермінанти, які істотно вплинули на ціннісні орієнтації молодих людей у період трансформації українського соціуму. Теоретичною і методологічною базою наукового дослідження слугують положення і висновки теорій перехідного (транзитивного) суспільства, а також теорій соціальної модернізації і ціннісної адаптації. В роботі спроба використання теорії діяльності у контексті розвитку ціннісних орієнтацій молоді у короткі по історичним міркам періодам. Суть методології даного дослідження складає комплексний підхід, що дозволяє реалізувати можливості сполучення історичного і логічного методів в аналізі ціннісних орієнтацій молоді в умовах модернізації українського соціуму. Слід виокремити два аспекти – транзитивність і транспарентність цінностей. На ознаку транзитивності вказує та обставина, що цінності характеризуються стійкою відтворюваністю у соціальному часі і просторі. Цей стан зберігається при всіх соціально-політичних, економічних, географічних та інших умовах. Транспарентність проявляється в тому, що основні виявлення ціннісних установок та орієнтацій представників різних етнічних груп, класів чи страт є очевидними. Другий аспект заключається у виявленні консервативної та динамічної компонент ціннісного світу. Причому з першою, консервативною, компонентою переважно пов'язані установки старших поколінь, з другою - молоді. Людина і соціум – це складні самоорганізовані системи, які виникли у кризові моменти самоорганізації матерії. В науковому дослідженні представлено новий авторський концепт критико-рефлексивного осмислення наукового дискурсу сучасного стану українського суспільства, що впливає на ентропійні проблеми суспільства, які поглиблюються в стані коеволюції, та визначаються методологічні засади аналізу синергетичної парадигми стратегій сучасного менеджменту, які дозволять Україні вийти із кризи. Соціально-філософський дискурс людини - це концепт ефективного та легітимного засобу досягнення нагальних проблем формування сучасної парадигми синергетичної парадигми людини і соціуму, що сьогодні розробляється сучасними філософами і потребує адекватного поглибленого аналізу.

Мета статті – застосування методологічного та епістемологічного потенціалу соціальної філософії для розкриття основних структурних змін ціннісних орієнтацій української молоді у період докорінної перебудови українського соціуму, що має велике значення для реалізації соціально-економічних реформ в Україні першої половини ХІ століття. Метою наукового дослідження є пошуки шляхів і напрямів удосконалення буття та виходу з кризи.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

визначити поняття «ціннісних орієнтацій» молоді на етапі модернізації сучасного українського суспільства; розробити теоретико-методологічні засади антикризового соціуму; визначити поняттєво-категоріальний апарат дослідження структурних ціннісних трансформацій сучасної молоді в умовах соціальних змін; сформувати вітчизняну парадигму антикризового соціуму в умовах глобалізації; обґрунтувати причини зламу цінностей молоді в умовах перехідного періоду.

Обговорення проблеми

Ціннісні структури свідомості при всіх обставинах залишаються властивими внутрішньому світу особистості. У силу цього ціннісні орієнтації та установки можуть розглядатися як найважливіший інструмент саморегуляції особистості, ширше – момент динамічного пошуку її ідентичності зі своїм внутрішнім «Я». Тому вони представляють собою гнучку і постійно коригуючий зв'язок між особистістю і суспільством, що детермінується свідомістю суб'єкта та її відповідальним особистісним вибором. Вирішальною умовою причин поступового, але істотного у своєму сумарному ефекті «вимивання» старої ціннісної конструкції в молодіжному середуці 70-80-х рр. являється аналіз загального смислового для молодіжної свідомості, на якому взаємодіяли три напрямки ціннісних орієнтацій: 1) декретальні (офіційні); 2) неформальні (неофіційні); 3) протестні (опозиційні). Проте, як свідчить аналіз, протестні цінності молодіжного руху виростають не тільки з кризового стану свідомості, але й з проблеми відчуження в цілому. Корінні зміни в соціально-економічному облаштуванні країни на межі 80-90-х рр. привели на першому етапі до розузгодження ціннісних орієнтацій молоді, на другому – до нового типу диференціації ціннісних структур молодіжної свідомості. У цій диференціації вирізняються: а) агресивне негативне перелицювання минулих ціннісних установок, які складають основу для молодіжної аномії; б) опора на термінальні ціннісні орієнтації. Висування на перший план термінальних цінностей (освіти, матеріального благополуччя, престижної професії, спілкування з друзями) слід розглядати як соціокультурну реакцію на запропоновані жорсткі ринкові умови життя. Вони демонструють здатність молоді переходити у час криз на підкріплення всім попереднім розвитком і тому стійкі соціокультурні умови буття. Старше покоління при виході з гострої стадії соціальних реформ виявилось у стані ситуативно-приспосовницької поведінки («трансситуативного навчання»), періодично запускають механізм «культури гарантій». Покоління молодих у значній

мірі відмовилося від патерналістської опіки держави і суспільства і в цілому прийняло індивідуалістські установки, найбільш відкрито виявлення в економічній поведінці. У цілому відбувся зсув у сторону мерітократичної системи трудових винагород, пріоритетів «приватного» життя і соціальних свобод. Наступний розвиток українського суспільства буде прийматися молодими настільки, настільки воно буде відкривати можливості у спішного розширення діапазону ціннісних орієнтирів свідомості, його альтернативних шляхів. І, навпаки, молодь буде блокувати ті спроби реформування українського соціуму – відкритим протестом чи пасивним неприйняттям, - які ведуть до звуження ціннісного плюралізму. Тому дослідницька проблема ціннісних орієнтацій молоді – це не тільки проблема пошуку об'єктивних детермінант та інваріантів, але й проблема розширення рамок свобод «приватної людини».

Цінності, про які йде мова в науковому дослідженні, є різноманітними:

1. Молодіжний андеграунд – поняття, що означає підпільну культуру яка протиставляє себе умовностям і обмеженням культури, які є індикатором неспівпадіння умовностям і обмеженням культури, декларованих державою, і реальним життям частини молоді. Андеграунд – це свого роду підсвідомість молодіжного середовища, у якому розвився свій світ – таємний і безсистемний – який недооцінювався владою по своєму впливу на суспільство. У радянські часи система блокувала найбільш активних, енергійних і підприємливих людей, обмежувала просування по «соціальному ліфту» для неофіційних груп і шарів молоді. Таке блокування обернулося підвищеною субкультурою простестністю. Ці кризові явища у країні стали причиною значного збільшення спектру неофіційних протестних молодіжних рухів.

2. Вандалізм виявився зворотною медаллю девіантної контркультури, яка була направлена на свідоме руйнування матеріальних цінностей і була зведена до молодіжної аномії. Їх основним знаряддям і, одночасно, засобом самоутвердження був конформізм і неприйняття ідеалів і цінностей, які спускалися зверху. Абсолютна більшість протестних неформальних груп виникали у містах, постільки саме місто володіло великою наявністю соціальних зв'язків і реальну можливість вибору, яка лежала в основі субкультурної активності. Демонстративність протестних груп також виражалася у лінгвокультурній відокремленості у бойкутуванні всього того, що вражалося в протестах проти офіційних структур влади..

Соціокультурний аспект зміни ціннісних орієнтацій слід розглядати як спосіб перетворення цінностей соціуму у цінності особистості, а з іншої - як регулятивну реакцію на нові умови, які диктуються економічними, соціально-політичними та інформаційно-комунікативними реаліями нової суспільної ситуації. Соціонтологічний аспект визначається глибиною зв'язків людини зі світом речей і соціокультурною реальністю в цілому. Людина включається у ці світи, перш за все не через когнітивні акти і не через ірраціональні імпульси чи зверхраціональні інтуїції. Онтологічно

людина включається в них через творчу діяльність. В системі структурних трансформацій ціннісних орієнтацій особистості виокремлюються три сфери притягань людини: 1) багатство (майнове); 2) престиж (соціальний статус); 3) влада (участь у політиці, приватному і публічному житті). З часом молодь почала ставати об'єктом маніпулювання політтехнологів, що представляли інтереси конкретних олігархічних груп і політичних партій. Молодь стала представляти собою суперечливу цілісність, яка стала трансформуватися у плюральну, диференційовану на декілька ціннісних елементарних позицій. Істотно збільшилася гендерна асиметрія в економіці, змінився напрямок просторового (територіального) вектору сил молоді, стали стверджуватися цінності «приватної людини».

Про те, що дух та енергетика української нації пригнічені, свідчать накопичені багаточисленні факти, які характеризують не окремі явища, а суспільство в усьому. Так, дослідження ВОЗ (Всесвітньої організації охорони здоров'я), проведені у масштабах планети, охарактеризували психологічний стан українського суспільства як найбільш депресивний (у світових межах). Висновок цей підтверджує і загальноєвропейське опитування, в якому приймав участь Інститут соціології НАН України, що охопив 24 європейські країни. Як свідчить аналіз, успіху в економіці повинен сприяти ренесанс цінностей, - будь-то релігій, ідеологій, теорій, які оволодівають масами. З прийняттям незалежності було втрачено довгострокове планування, яке замінило планування «від бюджету до бюджету», «від урожаю до урожаю». Україна, яка не має планування і моделювання на дострокову перспективу і сьогодні, стає країною малих справ, які приводять до деградації як суспільства, так і окремої особистості сьогоднішня ситуація приводить до того, що: 1) превалюють короткострокові операції над довгостроковими; 2) звужується під впливом імпорту внутрішній ринок; 3) економіка пригнічена кредитами; 4) слабкість держави, яка втрачає національну функції управління і відкрита до зовнішніх ринків; 5) вільний відтік великого масиву грошей за кордон; 6) примітивна низько технологічна модель, яка не має гнучкості та ефекту диверсифікації на відміну від високотехнологічних моделей.

Як відмічає В.Воронкова, достатньо актуальним у постнекласичній науці залишається питання про вплив і роль цінностей та оцінок на буття і поведінку людини. «Ціна замінила цінності» (К.Свасьян), «механізоване варварство» (К.Мангейм) – такий діагноз слід поставити духовній ситуації епохи, що свідчить про моральну деградацію суспільства [3, С.14-35]. Сьогодні вже говорять про розгорнуту «семіологічну війну», можливо «аксіологічну війну», у ході якої цілеспрямовано руйнуються цінності та ідеали людей. З'являються терміни «ентропійна епідемія», що розуміється як спонтанна хаотизація психічного світу людей, що приводить до втрати ними високозначущих орієнтирів і втрати ефективних життєвих стратегій. Сучасні люди в істотній мірі «горизонталізовані» і «атомізовані» (терміни К.В.Сельченка), в контексті яких горизонталізація акцентує момент втрати ефективної саморегуляції у вертикальній схемі управління поведінкою

Воропаєва В.Г., 2013

«мотив-ціль-цінність», у результаті чого люди стали приймати за цілі засоби життєзабезпечення і умови забезпечення банального комфорту (кар'єра, гроші, безпека, задоволення, розваги). Атомізація виявилася наслідком руйнації ціннісного ансамблю (як окремої людини, так і цілих соціальних груп), у результаті чого людина виявилася вихопленою з загальносоціального контексту і відірваною від звичних родових і культурних зв'язків в контексті саморозгортання духовного життя суспільства [4, С.183-188].

Некласичний світ визначив проблеми деформації у відношенні механізму трансляції культурних цінностей, що викликані кризою світоглядних основ сучасної цивілізації, у якій домінуючу роль відіграють культ сили і грошей. Кризовий стан особистості є проникненням у ядерну смисловою структуру, яка приводить до включення у свіжість особистості нових життєвих цінностей і таким чином стає дійсним перетворенням індивіда. Кризовий стан є випробуванням у відповідності новою ситуацією у матеріальному, соціальному, духовному «Я», новим соціальним вимогам. Психологічний кризовий стан потребує концентрації всіх сил для вирішення задач, які стоять перед особистістю. Позитивна дезінтеграція відбувається тоді, коли особистість має сили і навички організації активності по подоланню випробування і вміє зібрати в одне єдине ціле у даний момент. Для позитивної дезінтеграції необхідні навички усвідомлення, самоконтролю, саморегуляції. Кризовий стан завжди є фрустрацією, надломом, хірургічним втручанням в структуру особистості. Кризовий стан позбавляє людину деяких елементів зовнішньої опори, викликом для особистості, випробуванням на укоріненість у бутті, інтросекційність деяких установок. Кризовий стан – це руйнація всього зовнішнього, не вкоріненого, всього того, що сидить у людині неглибоко. Кризовий стан особистості – це втрата минулої ідентичності, яка вже не відповідає задачам поточного етапу розвитку особистісної свідомості. Як відмічає Н.Корабльова у монографії «Багатомірність рольової реальності: ролі і маски – лик личина», «в основу соціально-філософського дослідження рольової реальності покладене дослідження сутності людини в її історичному вимірі зміні умов життя людей і їх власної зміни у цьому процесі. Коріння проблемної ситуації, усвідомлення якої формує ідеї бажаного в ролі, знаходиться в сфері сутності і існування людини. З цих позицій відкриваються можливості найбільш адекватних підходів до аналізу рольової реальності, рольова програма якої задає масштаб цінності суспільної діяльності як такої для людини» [5, С.77]. Цей масштаб не може бути зрозумілим як щось цілком виведене за межі людини, зовнішнє для неї утворення. Він повинен складати внутрішню тенденцію буття людини, тотожну її сутності. Висновки

1. Під особистісною кризою ми розуміємо той стан особистості, коли виникає дисбаланс особистості і життєдіяльності людини, по причині чого виникає нерозумне з точки зору життя і діяльності людини та неадекватна у соціальному відношенні поведінка, звички, а також нервово-психологічні і

соматичні стани. Під кризовим станом ми розуміємо часову ситуаційно чи внутрішньо зумовлену дезорієнтацію особистості, для аналізу якої необхідно використовувати атропний принцип у синергетиці, який дає можливість пояснити людину як складу, само організаційну систему [6, С.62-79]. В українському соціумі визначається три основних напрямків ціннісних орієнтацій української молоді: 1) декретального (офіційного); 2) неформального(неофіційного); 3) протестного (опозиційної). Трансформація цінностей молоді у першій половині ХХ ст.. привела не до зняття минулого ціннісного відчуження, а до зміни одних її форм іншими, які породжують нові протестні настрої у молодіжному середовищі. Проблема ціннісного розриву поклін, що відкрилася на динамічній фазі модернізації українського соціуму, розглядається як: а) розрив між переважно ситуативно-приспосовницькою поведінкою («трансситуативним навчанням») старшого покоління і глибинною трансформацією всього ціннісного світу покоління молодшого; б) суперечливість між орієнтаціями на «культуру гарантій», з однієї сторони, і на «споживацьку свободу», - з іншої. Як відмічає Г.Нестеренко у монографії «Особистість у нелінійному суспільстві», «Основною динамічною характеристикою соціуму виступає міра соціальної ентропії – ступінь неупорядкованості елементів соціосистеми, який визначається мірою відчуженості окремих особистостей» [7, С.94].

2. Соціально-філософський аналіз ціннісних орієнтацій молоді включає: 1) неформальні молодіжні об'єднання, які розглядаються як породжені ініціативою знизу локальні проекти культури – інноваційні процеси, що конструюють саму соціальну реальність; б) протесті форми соціальної поведінки – андеграунд, рокоманія, вандалізм – членство в яких розглядається як самовираження «Я», наперекір інтересам суспільства чи групи і проявляються в усі часи і при всіх типах суспільного облаштування. Молодь не тільки «відповідає» на виклики дійсності, але й творить, конструє саму дійсність. Розширення рамок соціальної свободи молоді розглядається у якості найважливішого завоювання, але в умовах зростаючої невизначеності і практичного зникнення «культури гарантій» саме свобода вибору стає найвищою цінністю (метацінністю), яка визначає умови доступу до всіх останніх цінностей. Ціннісні орієнтації молоді людини представляють собою гнучкий і постійно коригований зв'язок між особистістю і суспільством. «Будучи пригніченим, народ втрачає довіру до високих цінностей (Ф.Іскандер), так як в ландшафтах буття відбуваються складні метаморфози буття [8, 256с.].

Сучасне трансформаційне суспільство вимагає зміни уявлень про місце людини у світі, її роль і ставлення до цього світу. Адже саме людина є системоутвірним фактором сучасного суспільства, його рушійною силою. І залежно від того, створює суспільство умови для реалізації творчих і духовних потенцій молоді людини чи перешкоджає цьому, суспільство перебуває або у динамічній рівновазі і русі, або у режимі стагнації, деградації і саморуйнування. Саме завдяки світогляду особистість сприймає, осмислює та оцінює навколишню дійсність як світ свого буття і діяльності,

визначає і сприймає своє місце та призначення в ньому. Це – осмислення й оцінка тих процесів, явищ, відносин – природних і суспільних, матеріальних і духовних, які розгортаються навколо людини, в які вона безпосередньо об'єктивно включається, й на основі чого формуються орієнтації її предметно-практичної дії. Це суспільство вступає в інноваційний тип прогресу з пануванням інноваційної людини, яка за типом мислення, світогляду здатна бути підготовленою до інноваційної діяльності, викликати інноваційні зміни і протистояти процесам саморуйнації людської особистості та руйнівним тенденціям зовнішнього середовища. Все це актуалізує теоретичний пошук механізмів становлення, розвитку світоглядних орієнтацій людини, зокрема студентської молоді, які б уможливили її ефективну життєдіяльність у швидкозмінному світі [9, 311с.]

Список використаної літератури

1. Бех В.П. Человек и Вселенная.: когнитивный анализ.- Запорожье «Тандем-У», 1998.-144с.
2. Бондаевич І.М. Духовна цілісність особистості: дійсність і перспектива.- Монографія. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2008.- 162с.
3. Воронкова В.Г. Деконструкція гуманізму в умовах постмодерністської глобалізації/ Збірник наукових праць: Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії [збірник наукових праць]. – Вип.40. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2010. – С.14-35.
4. Додонов Р.А. Алгоритмы саморазвертывания духовной жизни общества // Новая парадигма. - 1998.- Вып.6.- С.183-188.
5. Корабльова Н.С. Багатовимірність ролівої реальності: ролі і маски – лик і личина: Монографія. - Харків: ХНУ, 2000.- 288с.
6. Князева Е.Н., Курдюмов С.П. Антропный принцип в синергетике // Вопросы философии. – 1997. – № 3. – С. 62-79.
7. Нестеренко Г. Особистість у нелінійному суспільстві: Монографія. - Запоріжжя: Просвіта, 2004.- 140с.
8. Степаненко І.В. Метаморфози духовності в ландшафтах буття. - Харків: ОВС. 2002.- 256с.
9. Білогур В.Є. Світоглядні орієнтації студентів: тенденції змін у трансформаційному суспільстві: [Монографія] / В.Є.Білогур.- Дніпропетровськ: Пороги, 2011.- 311с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Beh V.P. The man and the universe.: Cognitive analysis. - Zaporozhye "Tandem-U", 1998 144p.
2. Bondaevych I.M. Spiritual wholeness of personality: reality and prospects. - Monograph. - Zaporozhye: ZNTU, 2008. – 162p.
3. Voronkova VG Deconstruction of humanism in the postmodern globalization / Scientific Papers: Journal of Humanities Zaporozhye State Engineering Academy [Collection of scientific papers]. - Issue 40. - Kiev: Publishing Zaporozhye State Engineering Academy, 2010. - P.14-35.
4. Dodonov R.A. Algorithms Deploying the spiritual life of society // New Paradigm. - 1998. - Issue 6. - P.183-188.
5. Korableva N.S. The multidimensional role of reality: the role and masks - and face mask: a monograph. - Kharkiv, Kharkiv National University, 2000. - 288p.

6. Knyazeva E.N., Kurdyumov S.P. Anthropoc Principle in Synergetics // Problems of Philosophy. - 1997. - № 3. - P. 62-79.

7. Nesterenko, G. Personality in nonlinear Society Monograph. - Zaporozhye: Education, 2004. – 140p.

8. Stepanenko I.V. Metamorphosis spiritual landscapes in existence. - Kharkov: OVS. 2002. - 256p.

9. Bilohur V.E. Ideological orientation of students: trends in society transformation [Monograph] / V.E.Bilohur. - Dnepropetrovsk: Thresholds, 2011. – 311p.

В.Г. ВОРОПАЄВА

Государственная летная академия Украины, Кировоград
E-mail: kafedra09@i.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ЦЕННОСТЕЙ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА

Дается анализ структурной трансформации ценностных ориентаций молодежи в кризисном социуме, выделяются два аспекты ценностей – транзитивность и транспарентность ценностей, определяются основные направления развития ценностных ориентаций украинской молодежи и современного украинского общества; дана характеристика психологическому состоянию украинского общества как наиболее депрессивного (в мировых масштабах)

Ключевые слова: ценности, ценностные ориентации, кризисный социум, кризисная личность, транзитивность ценностей, транспарентность ценностей, молодежный андеграунд, вандализм, трансформация ценностей

V. VOROPAIEVA

Kirovograd aeronautics Academy of National aviation University, Kirovograd
E-mail: kafedra09@i.ua

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF MODERN YOUTH VALUES IN THE TRANSFORMATION OF MODERN SOCIETY

In this article analyzes the structural transformation of values of young people in crisis society, distinguishes two aspects of values - Transitivity and transparency values, defines the main directions of development of Ukrainian youth values and modern Ukrainian society, describes the psychological state of Ukrainian society as the most depressed (in the world within). In our view, still not developed a problem procedural values youth insufficiently studied determinants of crisis, which significantly affected the value orientations of young people in the transition period Ukrainian society.

The theoretical and methodological basis of research findings serve as position and transition theories (transitive) society, and theories of social modernization and adaptation value. The purpose of research is finding ways of improving and being and crisis. To achieve the goal the following objectives: to define the concept of "values" Youth on the stage of modernization of contemporary Ukrainian society, to develop theoretical and methodological principles of crisis society, identify conceptual categories of research-structural transformations of values of today's youth in social change, to form the national paradigm of anti-crisis society in the face of globalization, justify the reasons for breaking up values of young people in transition.

Socio-cultural aspects of change values should be seen as a way to convert property value of the individual in society, and on the other - as a regulatory response to new conditions dictated by economic, social, political, informational and communicative realities of a new social situation. Social and ontological aspect determined by the depth of human relationships

with the world of things and socio-cultural reality in general. The critical state of the individual is the penetration of nuclear semantic structure, which leads to the inclusion of individual fresh new life values and thus becomes a real transformation of the individual. The critical state is tested in accordance with the new situation in the material, social and spiritual "I", the new social requirements. Psychological crisis requires concentration of all forces to meet the challenges faced by the individual. Positive disintegration occurs when a person has the strength and skills of the activity to overcome trials and is able to gather into one coherent whole at the moment.

For positive disintegration necessary skills awareness, self-control, self-regulation. The critical state is always frustration, fracture, surgery in the structure of personality. The critical state deprives a person of some elements of external support, challenge individual test of rootedness in existence, introjections some plants. The critical state - is the destruction of all external, non-rooted, all that a man sitting in deep. The critical state of the individual - a loss last identity that no longer meets the objectives of the current phase of personal consciousness.

When personal crisis, we understand the state of the individual when there is an imbalance of personality and human life, because of which there is unreasonable in terms of human life and activity and inadequate in terms behavior, habits and neuro-psychological and physical states. During the crisis as we understand situational or temporal disorientation caused by internal personality for analysis which should be used atrophy principle in that enables a person to explain the composition, as an organizational system. Expand the scope of social freedom of youth is considered as the most important conquest, but of increasing uncertainty and the practical disappearance of the "culture of security" is freedom of choice becomes the highest value, which defines the conditions for access to all other values. Values of a young man are a flexible and constantly trimmed relationship between the individual and society.

Key words: values, values, crisis society, identity crisis, transitivity values transparency values, youth underground, vandalism, transformation of values.

Стаття надійшла до редколегії 22..05.13

Прийнята до друку 27.05.13

Рецензент: к.ф.н., доц. Богуславська О.Г.